

Zápal pľúc (pneumónia) a jeho vzťah k chrípke

Na otázky čitateľov Záhoráka odpovedá MUDr. Katarína Baraníková, lekárka Oddelenia vnútorného lekárstva (OVL) vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. . OVL sa zaoberá prevenciou, diagnostikou a liečbou pacientov s chorobami srdcovocievneho a dýchacieho traktu, s infekciami dýchacích a močových ciest, diabetikov, pacientov s poruchami metabolizmu a vnútorného prostredia, anemických, onkologických pacientov a chorých so zažívacími ťažkosťami. Témou článku je zápal pľúc.

STRETÁVATE SA ČASTO SO ZÁPALOM PĽÚC U PACIENTOV HOSPITALIZOVANÝCH NA ODDELENÍ VNÚTORNÉHO LEKÁRSTVA FNŠP SKALICA, A.S.?

Áno, zápal pľúc, resp. pneumónia, je jedným z častých ochorení, pre ktoré prijímame pacientov na naše oddelenie. Ročne je na Slovensku hlásených približne 60 000 prípadov pneumónií. Na oddelení vnútorného lekárstva FNŠP Skalica, a.s. sme zaznamenali mimoriadny výskyt tohto ochorenia koncom zimy minulého roku, kedy vznik zápalu pľúc nadväzoval na epidémiu chrípky.

ČO SPÔSOBUJE VZNIK ZÁPALU PĽÚC?

Zápal pľúc môžu spôsobiť všetky skupiny mikroorganizmov, to znamená vírusy, baktérie, kvasinky, huby aj prvoky. My sa najčastejšie stretávame s baktériovým zápalom pľúc, pri liečbe ktorého používame antibiotiká. Z klinického hľadiska je dôležité rozdelenie pneumónii podľa miesta vzniku. V komunite získané pneumónie sú najčastejšie spôsobené bežnými baktériami s dobrou citlivosťou na antibiotiká. Chorí, ktorí prichádzajú z ústavov sociálnych zariadení (napríklad domovy dôchodcov) sú vďaka častým návštevám zdravotníckych zariadení vystavení širšiemu spektru pôvodcov tohto ochorenia, nezriedka aj menej citlivejším na antibiotiká. Poslednú skupinu tvoria pacienti, u ktorých vznikne zápal pľúc počas hospitalizácie. U nich býva priebeh pneumónie najzávažnejší. Dôvodom je jednak oslabený organizmus prvotnou chorobou, jednak skutočnosť, že v nemocničných zariadeniach sa vyskytujú mikroorganizmy, ktoré sú častejšie odolné voči viacerým antimikrobiálnym prípravkom. V tejto skupine je aj najvyššia úmrtnosť na pneumóniu.

AKO SA ZÁPAL PĽÚC PREJAVUJE A KTO JE NÁCHYLNÝ NA VZNIK TEJTO CHOROBY?

Typicky sa zápal pľúc prejavuje horúčkami, kašľom, ktorý je sprvu suchý, neskôr vlhký s produkciou hnisavého spúta (hnisavý vykašlaný obsah), niekedy aj s prímiesou krvi. Ďalšími príznakmi sú zhoršené dýchanie, bolesť na hrudi, celková slabosť, bolesť hlavy, svalov a nechutenstvo. Medzi rizikové skupiny na vznik pneumónie patria chorí s oslabenou imunitou, či už prvotne, alebo vplyvom dlhotrvajúcich chorôb, a to najmä onkologickí pacienti, chorí s chronickým zápalom priedušiek, fajčiari, alkoholici, diabetici, dialyzovaní pacienti a pacienti, ktorí sú liečení liekmi znižujúcimi imunitu (kortikoidy, imunosupresíva).

V ÚVODE STE SPOMÍNALI MIMORIADNY NÁRAST OCHORENIA V SÚVISLOSTI S EPIDÉMIOU CHRÍPKY. AKÝ JE TEDA VZŤAH MEDZI CHRÍPKOU A ZÁPALOM PĽÚC?

Chrípka je vírusové ochorenie postihujúce dýchací trakt. Môže byť komplikovaná vznikom baktériového zápalu pľúc. Chrípka oslabí imunitu jedinca a poškodí výstelku dýchacích ciest. Tým umožní jednoduchší prienik baktérii do dolných dýchacích ciest až vznik zápalu pľúc.

JE MOŽNÉ SA TOMU UBRÁNIŤ?

V rámci primárnej prevencie sa snažíme zabrániť vzniku chrípky, respektíve jej šíreniu. Nie vždy je to ľahké. Dôležitá úloha je nielen na pleciach zdravotníckych organizácií, ale všetkých členov spoločnosti. Racionálna životospráva, strava bohatá na vitamíny, primeraný pohyb, pobyt na čerstvom vzduchu, poprípade otužovanie, to všetko sú činitele, ktoré prispievajú k dobrej imunite. U ľudí nad 50 rokov, najmä ak trpia na chronické ochorenie, je vhodné očkovanie proti chrípke a tiež pneumokokom. Napriek všetkým týmto opatreniam nie sme bezpečne chránení voči chrípke. V prípade, že chrípku dostaneme, treba ju dôsledne „vyležať“ (ochrana seba aj druhých), prijímať dostatok tekutín, podľa potreby podávať lieky znižujúce teplotu

a ovplyvňujúce kašeľ. Preventívne podávanie antibiotík nie je paušálne odporúčané, ani vhodné. Túto okolnosť posúdi individuálne lekár u rizikových pacientov. Zväčša chrípka odznie bez komplikácie vzniku zápalu pľúc. Ak však

ťažkosti pretrvávajú, alebo sa zhoršujú, pridružia sa dýchacie ťažkosti, treba vyhľadať lekára. V prípade diagnostikovania pneumónie lekár rozhodne, či je potrebná hospitalizácia alebo postačuje ambulantná liečba.